

O KVALITE, HONORÁROCH A VEREJNOM OBSTARÁVANÍ (TROCHU INAK)

Ing. Oľga Miháliková, referentka pre zahraničné vzťahy
Slovenskej komory architektov

Slovenská komora stavebných inžinierov zorganizovala 4. marca 2011 v bratislavskom Austria Trend hoteli panelovú diskusiu na tému „Kvalita projektových a inžinierskych prác a ich honorovanie v Európe“.

Cieľom tohto príspevku nie je spustiť diskusiu na tému, či je honorárový poriadok potrebný alebo nie, ale sprostredkovať niekoľko informácií z tohto podujatia. Z prezentácie Dr. Jobiho, riaditeľa „Liason Office-u Nemeckej federálnej komory architektov a Nemeckej federálnej komory stavebných inžinierov v Bruseli, ako aj z rozhovoru s Dr. Prinzom, právnym poradcom a generálnym tajomníkom Úradu Federálnej komory architektov v Berlíne vyplynulo, že honorárové poriadky sú pre Európsku komisiu akceptovateľné, len ak sú súčasťou právneho poriadku. Určite však nesmú byť konštituované na báze interných predpisov komôr alebo spolkov, ako tomu bolo napríklad na Slovensku, ale aj v Belgicku, za čo mimochodom musela Belgická komora architektov zaplatiť veľmi vysokú pokutu (za porušenie princípov voľnej tvorby ceny na trhu).

Po absolvovaní tejto panelovej diskusie sa zdá byť jasné, že okrem nevôle EK, prítomní predstavitelia verejnej správy, ktorí by museli takúto legislatívnu iniciatívu podporiť, nie sú myšlienke honorárových poriadkov, či už odporúčaných alebo záväzných, momentálne naklonení. Chcela by som však upozorniť na dva momenty, ktoré v diskusii rezonovali:

- {ne}kvalita versus minimálny honorár a
- verejné obstarávanie na báze minimálnej ceny, resp. ekonomicky najvýhodnejšej ponuky.

Medzi inými zaznel aj zdanlivo logicky znejúci argument: ak máte „nekvalitného“ inžiniera alebo architekta, čo vám garantuje minimálny honorár? Podľa názoru, ktorý bol prezentovaný, garantuje len to, že klient zaplatí za zlý projekt zlému projektantovi aspoň minimálnu sadzbu.

Je to však naozaj také jednoduché? Prirodzene, všetky samosprávne inštitúcie sa snažia o to, aby sa medzi licencovaných profesionálov (v tomto prípade autorizovaných architektov a inžinierov), nedostal nikto nekompetentný. Cieľom autorizačného procesu je primárne práve ochrana verejného záujmu, pretože budovy, ktoré sú výsledkom tvorivého procesu, často presahujú rámec ľudského

života. Ani jedna z týchto inštitúcií však nevydáva licencie strojom, a preto ako pri akýchkoľvek iných profesiách môže dôjsť k zlyhaniu ľudského faktora. Napriek tomu si myslím, že v tomto prípade ide o zle postavený príklad. Ak sa rozprávame o klientovi, je asi náležité sa opýtať, či by potenciálne nižšia cena za „zlý“ projekt

tak o tom, či by architektonické služby mali byť obstarávané výhradne na báze najnižšej ceny, ale o tom, akú váhu by mali mať pri hodnotení v procese verejného obstarávania jednotlivé kvalitatívne kritériá a akú váhu prisúdiť cene.

A na záver: ako protipól k príkladu zlého projektanta a jeho garantovaného minimálneho

Honorárové poriadky sú pre Európsku komisiu akceptovateľné, len ak sú súčasťou právneho poriadku.

mohla kompenzovať rozsah možných negatívnych dôsledkov.

Predstavitelia štátnej správy často argumentujú tým, že najnižšia cena je jediným kritériom vo verejnom obstarávaní, ktoré obstojí aj pod optikou opozície, resp. kritikov transparentnosti výberových konaní. Naopak, zástupcovia zainteresovaných profesií by uprednostnili ekonomicky najvýhodnejší variant ako jediné riešenie. Úrad pre verejné obstarávanie správne podotkol, že obe možnosti existujú a závisí len od povahy obstarávaného tovaru alebo služby, ktorú z nich je lepšie si zvoliť.

Logicky, vždy budú jednoznačne definované tovary a služby, ktoré sa dajú veľmi jednoducho a pohodlne obstarávať na základe najnižšej ceny – napríklad káva istej značky, toaletný papier a pod. Otázkou je, prečo by sa do tejto kategórie mali dostať intelektuálne výkony, ktorých rozsah sa dá vopred ťažko kvantifikovať (napríklad vypracovanie územného plánu, ktoré v sebe obsahuje aj jeho prerokovanie).

Na rozdiel od Slovenska, v mnohých krajinách Európskej únie sa nepolemizuje ani

honoráru si uvedme príklad kvalitného architekta a primeraného honoráru. Z povahy architektonických služieb vyplýva, že ak má byť výsledok kvalitný, vyžaduje si to aj primeranú časovú investíciu. Aby mal architekt tento čas k dispozícii, potrebuje vzhľadom na komplexnosť väčšiny týchto služieb primeraný honorár, aj keď vzhľadom na finančnú krízu dopracovať sa k primeranému honoráru určite nie je jednoduché.

Verím, že nová zmluva medzi klientom a architektom, ktorú pre svojich členov finalizuje Slovenská komora architektov, pomôže pri dosahovaní primeraných honorárov a tak nepriamo prispeje ku kvalitnej architektúre a teda aj ochrane verejného záujmu. ■